

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Oppivelvollisten opiskelijoiden huomiointi lainsäädännössä koetaan myönteisenä asiana.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Toiminnan ohjausta koskevan kokeilun osalta emme tunnista erityistä lausuttavaa vaativan erityisen tuen koulutuksen järjestäjien näkökulmasta.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusjärjestelmää koskevat huomiot

Pidämme rahoitusjärjestelmän selkeyttä ja ennustettavuutta lisääviä muutoksia hyvinä ja kannatettavina. Samoin oppivelvollisten opiskelijoiden huomiointi lainsäädännössä esitetyllä tavalla on kannatettava.

Oppivelvollisten opiskelijoiden asemaa tulee tarkentaa ammatillisen koulutuksen valintaperusteita koskevan sääntelyn tai muun ohjauksen kautta sen osalta, onko oppivelvollisten hakijoiden priorisointi opiskelijavalinnassa ristiriidassa valintaperusteiden yhdenvertaisuuden kanssa.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 32§ (Laskennallinen perusrahoitus):

Ehdotamme, että rahoitusmekanismin mahdolliset ohjaus- ja kannustevaikutukset tarkastellaan suhteessa opiskelijavalintaan sekä oppimisen tuen, erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen toteuttamisen edellytyksiin siten, että rahoitusjärjestelmän ja oppimisen tuen järjestämisen välillä ei synny vastakkaisia kannustevaikutuksia. Koulutuksen järjestäjien intressi on toimia sellaisella tavalla, joka varmistaa toiminnan ja toimintaedellytysten jatkuvuuden rahoitusmallin puitteissa. Ne opiskelijat, joiden työllistyminen tai sijoittuminen jatko-opintoihin on heikompaa, ja opintojen eteneminen hitaampaa tarvitsevat usein suhteessa enemmän erityistä tukea. Rahoitusmallissa tulee huomioida välilliset ohjausvaikutukset siten, että se ei johda vaativan erityisen tuen koulutuksen osuuden kasvuun nykyisestä.

Opiskelijoiden lähtötason eroja huomioivan painokertoimen määrittelyssä tulee huomioida esimerkiksi toiminta-alueittaiseen perusopetukseen osallistuneet opiskelijat sekä ne opiskelijat, jotka eivät ole osallistuneet perusopetukseen tai suorittaneet perusopetuksen oppimäärää Suomessa

Asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteita 3§ (Toteutuneiden opiskelijavuosien korotuskertoimet):

Korotuskertoimien ja laskentamallin kokonaisuuden selkiyttäminen on kannatettava uudistus. Vaativan erityisen tuen korotuskertoimien osalta jako tutkintotavoitteiseen koulutukseen, tuva-koulutukseen ja telma -koulutukseen vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta

korotuskertoimien suuruuden määrittelyssä tulee huomioida opiskelijoiden tuen tarpeen muutokset oppivelvollisuuden laajentamisen jälkeen. Korotuskertoimien osalta tulee lisäksi voida huomioida vaativan erityisen tuen koulutuksen opiskelijoiden tuen tarpeissa tapahtuvat muutokset myös tulevaisuudessa, jotka ovat sidoksissa yleisissä ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettävään erityiseen tukeen ja vaativan erityisen tuen oppilaitoksiin valittaviin opiskelijoihin sekä opiskelijamäärään

Vaativan erityisen tuen osalta rahoituksen määräytymisessä sekä vaativan erityisen tuen muussa sääntelyssä tulee huomioida sääntelyn suhde vammaispalvelulain perusteella järjestettäviin palveluihin sekä vammaispalvelulain mahdollinen toissijaisuus suhteessa ammatillista koulutusta koskevaan lainsäädäntöön etenkin mahdollisen henkilökohtaisen avun järjestämisedellytysten osalta

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Oppimisen tuen kokonaisuutta koskevat huomiot

Oppimisen tuen toteutuminen ja jatkuvuus perusopetuksesta toiselle asteelle tulee varmistaa lainsäädännössä. Esitetyssä luonnoksessa oikeus oppimisen tukeen ja erityisopetukseen on määritelty yksilön tarpeesta käsin, mutta johdonmukaisuus ja jatkuvuus suhteessa perusopetukseen ei tule riittävän selkeästi esille.

Lainsäädännöllä tulee varmistaa, että oppimisen tuki kohdistetaan oppimiseen ja opiskeluun osallistumiseen. Muu hoidollinen ja kuntouttava tuki voi olla tarpeellista opiskelukyvyn tukemiseksi. Tällaisen tuen järjestäminen tulee olla muun kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjän vastuulla, jotta voidaan varmistaa palveluiden ja tukitoimien jatkuvuus tarvittaessa myös opiskelun päättymisen jälkeen. Monialaisen tuen suunnittelu ja toteutus tulee tehdä yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Henkilökohtaista apua tarvitsevien opiskelijoiden tarvitseman tuen järjestäminen opiskelijälähtöisesti tulee varmistaa siten, että ammatillisen koulutuksen sääntelyn ja muun lainsäädännön - esimerkiksi vammaispalvelulain - puitteissa järjestettävien palveluiden suhde toisiinsa määritellään riittävän selkeästi.

Vaativan erityisen tuen koulutusta koskeva selvitys tulisi käynnistää samanaikaisesti lainsäädännön uudistusten toimeenpanon kanssa.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamiseksi 64§: oikeus erityiseen tukeen: Esitetyn luonnoksen mukaan: ”erityinen tuki on erityisopettajan antamaan erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä muita opiskelijan tarvitsemia erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä”.

Erityispedagoginen tuki, johon lainkohdassa viitataan, on mielestämme hyvä käsite määrittelemään ja rajaamaan tukitoimia. Myös erityisopettajan konsultoivan roolin tunnistaminen lainsäädännössä on myönteistä.

Erityisopettajan antaman erityisopetuksen erottaminen muusta järjestelystä ensisijaisena erityisen tuen toteuttamiskeinona suhteessa muihin järjestelyihin ei ole perusteltua.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö perustuu osaamisen hankkimiseen ja osaamisen hankkimisen henkilökohtaistamiseen. Erityisen tuen toteuttaminen tulee perustua tuen tarpeisiin suhteessa suunniteltuun osaamisen hankkimisen tapaan.

Erityisopettajan osaaminen ja rooli erityisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa on välttämätöntä. Erityispedagogista tukea ja erityisopettajan työtä ei tule määritellä lainsäädännössä ”erityisopettajan antamaksi opetuksi”, jos opetuksesi katsottavan työn ja muiden opiskelijärjestelyiden määritelmää ei ole lainsäädännössä.

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Aavikko Antti
Live säätiö - Ammatilliset erityisoppilaitokset (AMEO-verkosto)